

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Dyrektor
Eliza Wiśniewska

DUS-II.055.9.2024.BB
Warszawa, dnia 2024-04-05 r.

Szanowna Pani,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z Pani petycją w sprawie zmiany przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.), uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych regulują kwestie uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych, zasady ustalania wysokości tych świadczeń oraz zasady ponownego ustalenia ich wysokości.

W przypadku emerytur osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. zachowano ich obliczanie według zasad obowiązujących przed reformą emerytalną, to znaczy na tzw. starych zasadach. Na emeryturę składa się część pozaubezpieczeniowa i część ubezpieczeniowa, tj. część socjalna, równa dla wszystkich ubezpieczonych i wynosząca 24% kwoty bazowej oraz część stażowa, której wysokość uzależniona jest od liczby lat okresu składkowego i nieskładkowego oraz od wysokości wynagrodzenia osiąganego podczas aktywności zawodowej. Podstawa wymiaru emerytury ustalana jest z wybranego najkorzystniejszego dla ubezpieczonego okresu, tj. z 10 kolejnych lat kalendarzowych lub 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o emeryturę.

W zreformowanym systemie emerytalnym obowiązuje zasada, zgodnie z którą prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. po osiągnięciu wymaganego wieku emerytalnego wynoszącego, w przypadku ubezpieczonego kobiety co najmniej 60 lat i ubezpieczonego mężczyzny co najmniej 65 lat, i legitymowania się okresem pozostawania w ubezpieczeniu społecznym bez określenia jego długości.

W wyniku przeprowadzonej w 1999 r. reformy powszechnego systemu emerytalnego zasady przyznawania i ustalania wysokości emerytur dla osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. różnią się od zasad stosowanych w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. W zreformowanym systemie emerytalnym obejmującym ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. wysokość otrzymywanego świadczenia jest ściśle uzależniona od wysokości wnoszonych do systemu składek emerytalnych. Jest to tzw.

system zdefiniowanej składki. Wysokość nowej emerytury jest uzależniona od indywidualnej aktywności zawodowej ubezpieczonego. Wysokość przyszłego świadczenia emerytalnego jest zależna od następujących czynników: okresu aktywności zawodowej (okresu odprowadzania składek, z uwzględnieniem kapitału początkowego obliczonego za okres ubezpieczenia przypadający przed 1999 r.) wysokości składki odprowadzanej przez cały okres aktywności zawodowej oraz okresu średniego dalszego trwania życia w wieku przejścia na emeryturę. Gwarancja emerytury minimalnej występuje pod warunkiem posiadania przez ubezpieczonego minimalnego stażu pracy, wynoszącego dla kobiet 20 lat i dla mężczyzn 25 lat.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu nadanym od dnia 1 stycznia 2022 r. przepisami ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621) regulują kwestię ponownego obliczenia wysokości emerytury na tzw. starych zasadach oraz na nowych zasadach.

Wprowadzone zmiany spowodowały, że w tzw. starym systemie tj. systemie zdefiniowanego świadczenia, emerytury są podwyższane z tytułu kontynuowania aktywności zawodowej poprzez doliczenie po 1,3% z tytułu każdego roku składkowego, a więc analogicznie jak emerytury w nowym systemie o określony parametr, służący do obliczania świadczeń. Wprowadzenie tej zasady ujednoliciło zasady przeliczania świadczeń w starym i nowym systemie, wprowadzając równe traktowanie w tym zakresie grup pracujących emerytów. Kontynuowanie aktywności zawodowej przez emeryta z tzw. starego systemu stawiało go w uprzywilejowanej sytuacji nie tylko w stosunku do emerytów z tzw. nowego systemu.

Zgodnie z obowiązującymi rozwiązaniami ponowne ustalenie wysokości emerytury ustalonej na tzw. starych zasadach na wniosek emeryta, następuje na zasadach określonych w art. 111-113 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli w wyniku ponownego ustalenia emerytura lub renta jest niższa, świadczenie przysługuje w dotychczasowej wysokości.

W związku z tym wysokość emerytury oblicza się ponownie od ustalonej podstawy wymiaru, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury albo o ponowne ustalenie emerytury,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury - a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia. Podstawa wymiaru emerytury podlega wszystkim waloryzacjom przysługującym do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

Jeżeli emeryt zgłosi wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia przez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów składkowych, kwotę przysługującego świadczenia zwiększa się, doliczając do kwoty emerytury po 1,3% podstawy wymiaru, ustalonej w wyniku waloryzacji, za każdy rok okresów składkowych. Przy obliczaniu wzrostu okresy składkowe ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

Ponowne ustalenie wysokości emerytury poprzez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów składkowych, następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po zakończeniu kwartału kalendarzowego, jeżeli emeryt lub rencista pozostaje w ubezpieczeniu, chyba że w kwartale kalendarzowym ustało ubezpieczenie. Wniosek może być złożony nie częściej niż raz w roku kalendarzowym.

Należy podkreślić, że obowiązujące rozwiązania umożliwiają równe traktowanie zarówno beneficjentów powszechnego systemu emerytalno-rentowego, których wysokość świadczeń ustalana jest na tzw. starych zasadach oraz na nowych zasadach.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Eliza Wiśniewska
Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/